

บทบาทของ “เจ้าพ่อ” ในการเมืองไทย พ.ศ.2517 - 2535

นายสินธุ์ชัย สุกรเสพย์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาประวัติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2539

ISBN 974 - 635 - 916 - 9

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I 1743449X

THE ROLE OF "CHAO PHO" IN THAI POLITICS, 1974 - 1992

Mr.Sinchai Sukrasebya

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of History

Graduate School

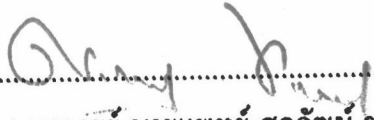
Chulalongkorn University

Academic Year 1996

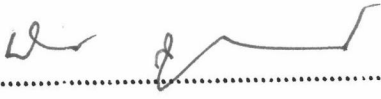
ISBN 974-635-916-9

หัวข้อวิทยานิพนธ์ บทบาทของ “เจ้าพ่อ” ในการเมืองไทย พ.ศ. 2517-2535
โดย นายสินธุ์ชัย สุกรเสพย์
ภาควิชา ประวัติศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวดี ธนประสิทธิ์พัฒนา
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม รองศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ จันทรวงศ์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

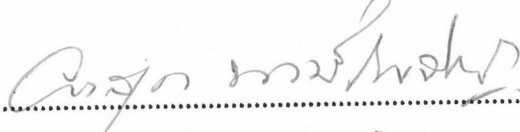

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ สุภาวัฒน์ ชุตินวงศ์)

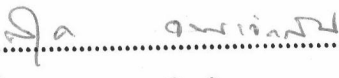
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์ฉลอง สุนทราวณิชย์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวดี ธนประสิทธิ์พัฒนา)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ จันทรวงศ์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ผาสุก พงษ์ไพจิตร)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.สุต จอนเจดิสิน)

สินธุชัย ศุกรเสพย์ บทบาทของ "เจ้าพ่อ" ในการเมืองไทย พ.ศ. 2517 - 2535
(THE ROLE OF CHAO PHO IN THAI POLITICS, 1974- 1992) อ.ที่ปรึกษา
ผศ.ดร. สุวดี ชนประดิษฐ์พัฒนา, อ.ที่ปรึกษาร่วม รศ.ดร.สมบัติ จันทร์วงศ์,
255 หน้า, ISBN 974-635-916-9.

งานวิจัยนี้มุ่งเน้นศึกษา บทบาทของ "เจ้าพ่อ" ในการเมืองไทยตั้งแต่ พ.ศ.
2517-2535 เป็นสำคัญ โดยใช้กรณีศึกษา "เจ้าพ่อ" ในจังหวัดชลบุรี เป็นหลักในการอธิบาย
และนำกรณีศึกษา "เจ้าพ่อ" ในจังหวัดอ่างทอง และ "เจ้าพ่อ" ในจังหวัดขอนแก่นมาวิเคราะห์
เชิงเปรียบเทียบกัน เพื่อชี้ให้เห็นถึงลักษณะการก่อกำเนิดและการดำรงอยู่ของ "เจ้าพ่อ"
สมัยใหม่

การศึกษาพบว่า "เจ้าพ่อ" มีบุคคลิกภาพและวัฒนธรรมเชิงอำนาจแบบนักเลง หรือ
สามารถแบบนักเลงอยู่มาก ซึ่งในบางครั้งมีลักษณะรุนแรงในการสร้างอิทธิพลขึ้นมาเพื่อดำรงอยู่ใน
ท้องถิ่น โดย "เจ้าพ่อ" มีการก่อกำเนิดขึ้นมาและพัฒนาการไปอย่างรวดเร็วโดยอาศัยอำนาจแบบ
นักเลงสร้างความเติบโตทางเศรษฐกิจขึ้นมา จนสามารถใช้อำนาจทางเศรษฐกิจเป็นปัจจัยสำคัญ
ในการสร้างอิทธิพลในท้องถิ่นต่อไป ในลักษณะที่ "เจ้าพ่อ" มีอิทธิพลอยู่เหนือ หรือครอบงำผู้
ใช้อำนาจทางราชการ และผู้ใช้อำนาจทางการเมืองระดับท้องถิ่น และในระดับชาติ ตลอดจน
พยายามเข้ามามีบทบาททางการเมืองระดับชาติโดยอ้อม ด้วยการสนับสนุนช่วยเหลือผู้สมัครรับ
เลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดที่ตนมีอิทธิพลอยู่เพื่อสร้างโอกาสในการแสวงหาและ
ปกป้องผลประโยชน์ของตนเอง

ภาควิชา ประวัติศาสตร์
สาขาวิชา ประวัติศาสตร์
ปีการศึกษา 2539

ลายมือที่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

c 610202: MAJOR HISTORY

KEY WORD: CHAO PHO/ INFLUENTIAL/POWER/INFLUENCE

SINCHAI SUKRASEBYA : THE ROLE OF "CHAO PHO" IN THAI POLITICS,
1974 - 1992. THESIS ADVISOR : ASSIST. PROF. SUWADEE

TANAPRASITPATANA, Ph.D. THESIS COADVISOR: ASSOC.PROF.SOMBAT
CHANTRAVONG, Ph.D. 255 PP. ISBN 974-635-916-9

The main purpose of the study aims at analysing political phenomenon in micro level concerning the problem of economic and political power and influence of "CHAO PHO" in three provinces, namely Chonburi Angthong and Khokkaen. Particular emphasis will be placed on the role and political behaviour of "CHAO PHO" in parliamentary electoral process.

The study leads to the conclusion that the influential groups in those three provinces possess very high economic power and therefore have strong potential to indirectly transfer it to political power by executing the available influence through vote casting procedure in the eight elections during 1975 - 1992. "CHAO PHO" in these three provinces do not only support political parties and candidates in their own provinces but they also support those in other provinces in the region. Therefore, the more frequent the elections are held, the wider the scope of the influences of these local "CHAO PHO" in transferring their economic power into political power can be seen.

ภาควิชา..... HISTORY

สาขาวิชา..... HISTORY

ปีการศึกษา..... 1996

ลายมือชื่อนิติ..... *S. S. S.*

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... *S. S. S.*

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม..... *S. S. S.*

กิตติกรรมประกาศ

งานศึกษาวิจัยนี้สำเร็จได้ ผู้เขียนขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวดี ธนประสิทธิ์พัฒนา ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาที่คอยห่วงใย และพร้อมที่จะสนับสนุนให้คำปรึกษา รวมทั้งคอยขัดเกลาความคิดของผู้เขียนมาตลอด และขอขอบพระคุณอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม คือ รองศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ จันทร์วงศ์ ซึ่งได้ให้ข้อคิด ข้อโต้แย้ง และคำถามที่สำคัญ อันเป็นประโยชน์ต่อการตรวจสอบความคิด ความรู้ของผู้เขียนอย่างยิ่ง นอกจากนี้ผู้เขียนขอขอบพระคุณอาจารย์ฉลอง สุนทราวาณิช ในฐานะประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ ดร.สุค จอนเจดสิน ในฐานะกรรมการสอบ รวมทั้งรองศาสตราจารย์ ดร.ผาสุก พงษ์ไพจิตร ในฐานะกรรมการสอบ ซึ่งทุกท่านกรุณาให้คำวิจารณ์และเสนอแนะบางประการที่ทำให้ผู้เขียนเกิดข้อสงสัย และมีคำถามที่ต้องตอบให้ได้เพิ่มขึ้น

ขอขอบพระคุณอาจารย์ในภาควิชาประวัติศาสตร์ทุกท่านที่กรุณาถ่ายทอดความรู้ ความคิดต่าง ๆ ให้แก่ผู้เขียนมาตลอดด้วยดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งขอขอบพระคุณ อาจารย์ สุวิมล รุ่งเจริญ อย่างยิ่ง ที่กรุณาให้คำแนะนำบางประการที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาครั้งนี้ ผู้เขียนขอขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.ชัยอนันต์ สมุทวณิช และรองศาสตราจารย์ ดร. ชัยชนะ อิงคะวัต เป็นอย่างสูง ที่กรุณาให้ข้อคิดและคำแนะนำอันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาเรื่องนี้

นอกจากนี้ ขอขอบพระคุณ คุณยายหวล บิดา มารดา รวมถึงคุณญาติ และคุณยาย วัลย์เจริญ และพี่น้องทุกคนที่ช่วยเหลือผู้เขียนมาตลอด ระยะเวลาของการศึกษานี้ รวมทั้งเพื่อน ๆ ทุกคนในภาควิชาประวัติศาสตร์ พยาบาลชาวพิษณุโลก และท่านผู้พิพากษา กนกวรรณ ที่คอยให้กำลังใจผู้เขียนอยู่เสมอ ขอขอบคุณ คุณจรี คุณอ้อม คุณอร ที่ช่วยกรุณาพิมพ์ต้นฉบับให้ ขอขอบคุณ “เจ้าพ่อ” และผู้ที่ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับ “เจ้าพ่อ” ทุกคน ถ้าหากปราศจากบุคคลทั้งหมดที่กล่าวมา ผู้เขียนก็คงจะไม่สามารถทำงานชิ้นนี้ออกมาได้

สินธุ์ชัย สุกรเสพย์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญแผนภูมิและแผนภาพ.....	ง
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1. ความสำคัญของปัญหา.....	1
2. วัตถุประสงค์.....	7
3. สมมุติฐาน.....	7
4. ประโยชน์ของการศึกษา.....	7
5. นิยามความหมายของ “เจ้าพ่อ”	8
บทที่ 2 กำเนิดและพัฒนาการของ “เจ้าพ่อ” ในบริบทของสังคมการเมืองไทย ช่วงทศวรรษที่ 2430 - 2480	11
1. ความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจรัฐกับอำนาจท้องถิ่น ก่อนและหลังการ ปฏิรูปการปกครอง สมัยรัชกาลที่ 5.....	13
2. จาก “นักเลง” และ “โจร” หรือ “เสือ” มาสู่ “เจ้าพ่อ” ในบริบทของ สังคมไทย.....	16
2.1 วัฒนธรรมแบบ “นักเลง” และการดำรงอยู่ของอำนาจท้องถิ่น.....	17
2.2 “นักเลง” กับการดำรงอยู่ของ “โจร” หรือ “เสือ”	27
2.3 รากเหง้าของ “นักเลง” และ “โจร” หรือ “เสือ” กับการก่อ กำเนิดของ “เจ้าพ่อ” สมัยใหม่.....	48
3. พัฒนาการของ “เจ้าพ่อ” และคำว่า “เจ้าพ่อ” ในบริบทของสังคมไทย	52
4. สรุปนัยยะของคำว่า “เจ้าพ่อ” แบบมีตัวตนกับไม่มีตัวตน.....	56

	หน้า
บทที่ 3 ปัจจัยที่ทำให้ “เจ้าพ่อ” เข้ามามีบทบาททางการเมืองระดับชาติ ในช่วง ทศวรรษ 2490 - 2530	60
1. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐไทยสมัยใหม่กับพลังนอกกลไกอำนาจรัฐ.....	60
2. การดำรงอยู่ของ “เจ้าพ่อ” แบบใหม่	66
3. นักรัฐกิจการเมืองท้องถิ่นกับ “เจ้าพ่อ” ในฐานะชั้นนำทางอำนาจใน เศรษฐกิจและการเมืองไทย.....	70
4. พรรคการเมืองและการเลือกตั้งส.ส.กับบทบาททางการเมืองของ “เจ้าพ่อ”	91
5. ความแตกต่างของ “เจ้าพ่อ” กับนักรัฐกิจการเมืองท้องถิ่น.....	101
6. การดำรงอยู่ของ “เจ้าพ่อ” แบบเก่ากับ “เจ้าพ่อ” แบบใหม่ และความ เปลี่ยนแปลงในจินตภาพ.....	107
บทที่ 4 วิเคราะห์การใช้อำนาจ-อิทธิพลของ “เจ้าพ่อ” ในการเข้ามามีบทบาท ทางการเมืองระดับชาติ : ศึกษากรณี “เจ้าพ่อ ป.” ใน จ.ชลบุรี กับ เลือกตั้ง พ.ศ.2518 - 2539.....	117
1. จากนักเลงสู่ความเป็น “เจ้าพ่อ” ในเมืองชลบุรี.....	121
2. พัฒนาการทางเศรษฐกิจกับอำนาจ-อิทธิพลของ “เจ้าพ่อ ป.”.....	127
3. บทบาททางการเมืองของ “เจ้าพ่อ ป.” ในการเลือกตั้ง ส.ส. ของจังหวัด ชลบุรี ตั้งแต่พ.ศ.2518 - 2539.....	164
บทที่ 5 วิเคราะห์ลักษณะการดำรงอยู่ของ “เจ้าพ่อ” สมัยใหม่ : ศึกษา “เจ้าพ่อ ย.” จ.อ่างทอง และ “เจ้าพ่อ ล.” จ.ขอนแก่น เปรียบเทียบกับ “เจ้าพ่อ ป.” จ.ชลบุรี.....	186
1. การดำรงอยู่ของ “เจ้าพ่อ ย.” จ.อ่างทอง กับการเติบโตทางเศรษฐกิจ และการเข้ามามีบทบาททางการเมืองระดับชาติ.....	188
2. การดำรงอยู่ของ “เจ้าพ่อ ล.” จ.ขอนแก่น กับการเติบโตทางเศรษฐกิจ และการเข้ามามีบทบาททางการเมืองระดับชาติ.....	205

	หน้า
3. วิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบการดำรงอยู่ของ “เจ้าพ่อ” กับการเติบโต ทางเศรษฐกิจ และการเข้ามามีบทบาททางการเมืองระดับชาติระหว่าง “เจ้าพ่อ ป.” กับ “เจ้าพ่อ ย.” และ “เจ้าพ่อ ล.”	226
บทที่ 6 สรุป.....	238
รายการอ้างอิง.....	246
ประวัติผู้เขียน.....	255

สารบัญแผนภูมิและแผนภาพ

	หน้า
แผนภูมิ ก.....	114
แผนภูมิ ข.....	115
แผนภูมิ ค.....	116
แผนภาพที่ 1.....	235
แผนภาพที่ 2.....	236
แผนภาพที่ 3.....	237